Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEJ ADVOKÁTKY
JULIANE KOKOTT
prednesené 23. decembra 2015 [1]

Vec C-40/15

Minister Finansów
proti
Aspiro SA, predtým BRE Ubezpieczenia sp. z o.o.

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Naczelny Sąd Administracyjny (Najvyšší správny súd, Poľsko)]

„Daňová právna úprava — Daň z pridanej hodnoty — Článok 135 ods. 1 písm. a) smernice 2006/112/ES — Oslobodenie od dane poisťovacích transakcií a súvisiacich služieb poisťovacích maklérov a poisťovacích agentov — Prenesenie likvidácie škôd poistiteľom“

1. Sú služby v oblasti likvidácie škôd z poistných udalostí oslobodené od dane z pridanej hodnoty (DPH), ak poistiteľ túto činnosť nevykonáva sám, ale poverí jej vykonaním tretiu osobu? Na túto otázku doposiaľ judikatúra Súdneho dvora v oblasti oslobodenia od dane z pridanej hodnoty poisťovacích služieb [2] neposkytuje jednoznačnú odpoveď.

I – **Právny rámec**

A – *Právo Únie*

2. Podľa článku 2 ods. 1 písm. c) smernice Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty [3] (ďalej len „smernica o DPH“) podlieha dani z pridanej hodnoty „poskytovanie služieb za protihodnotu na území členského štátu zdaniteľnou osobou, ktorá koná ako taká“.

3. Podľa článku 135 ods. 1 písm. a) smernice o DPH členské štáty oslobodia od dane tieto transakcie:

„a) poisťovacie a zaisťovacie transakcie vrátane súvisiacich služieb poskytovaných poisťovacími maklérmi a poisťovacími agentmi“.

1 — Jazyk prednesu: nemčina.

2 — V tejto súvislosti pozri rozsudky CPP (C-349/96, EU:C:1999:93), Skandia (C-240/99, EU:C:2001:140), Taksatorringen (C-8/01, EU:C:2003:621), Arthur Andersen (C-472/03, EU:C:2005:135), Komisia/Grécko (C-13/06, EU:C:2006:765), J.C.M. Beheer (C-124/07, EU:C:2008:196), Swiss Re Germany Holding (C-242/08, EU:C:2009:647), BGŻ Leasing (C-224/11, EU:C:2013:15), ako aj Mapfre asistencia a Mapfre warranty (C-584/13, EU:C:2015:488).

3 — Ú. v. EÚ L 347, s. 1.

4. Toto ustanovenie zodpovedá článku 13 časti B písm. a) šiestej smernice 77/388/ES, ktorá sa uplatňovala do 31. decembra 2006[4]. V prejednávanej veci preto možno prihliadnuť aj na judikatúra Súdneho dvora k tomuto ustanoveniu.

5. Smernica 77/92/EHS[5] upravovala do 14. januára 2005 výkon činnosti poisťovacích agentov a poisťovacích maklérov. V článku 2 ods. 1 tejto smernice je jej rozsah pôsobnosti vymedzený okrem iného takto:

„Táto smernica platí pre nasledovné činnosti…:

a) zárobkové činnosti osôb, ktoré konajúc úplne slobodne, pokiaľ ide o výber spoločnosti, v súvislosti s poistením alebo zaistením rizík sprostredkujú kontakt medzi osobami, ktoré majú záujem o poistenie alebo zaistenie, a poisťovňami alebo zaisťovňami, vykonávajú prípravnú prácu na uzatváranie poistných alebo zaisťovacích zmlúv a tam, kde je to primerané, pomáhajú pri vybavovaní a plnení takýchto zmlúv predovšetkým v prípade poistnej udalosti;

b) zárobkové činnosti osôb, ktoré na základe jednej alebo viacerých zmlúv alebo plných mocí sú poverené tým, aby v mene a na účet alebo iba na účet jednej alebo viacerých poisťovacích spoločností ponúkali, navrhovali a pripravovali alebo uzatvárali poistné zmluvy alebo aby pomáhali pri vybavovaní a plnení takýchto zmlúv, predovšetkým v prípade poistnej udalosti;

…“

6. Medzitým smernicu 77/92 nahradila smernica 2002/92/ES[6]. V článku 2 bode 3 definuje pojem činnosti „sprostredkovania poistenia“ tak, že:

„… spočívajú v ponúkaní, navrhovaní alebo vykonávaní iných prípravných prác vedúcich k uzavretiu zmlúv o poistení alebo v uzatváraní takýchto zmlúv alebo v spolupôsobení pri správe a plnení takýchto zmlúv, najmä v prípade poistnej udalosti.

…

Poskytovanie príležitostných informácií v súvislosti s inou odbornou činnosťou za predpokladu, že účelom tejto činnosti nie je pomôcť zákazníkovi pri uzatvorení alebo plnení poistnej zmluvy, profesionálna správa poistných udalostí poisťovne a odhad a likvidácia poistných udalostí sa taktiež nepovažujú za sprostredkovanie poistenia;“

4 — Šiesta smernica Rady 77/388/EHS zo 17. mája 1977 o zosúladení právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa daní z obratu – spoločný systém dane z pridanej hodnoty: jednotný základ jej stanovenia (Ú. v. ES L 145, s. 1; Mim. vyd. 09/001, s. 23).

5 — Smernica Rady 77/92/EHS z 13. decembra 1976 o opatreniach, ktorými sa má uľahčiť účinné uplatňovanie slobody usadiť sa a slobody poskytovať služby, pokiaľ ide o činnosť poisťovacích agentov a sprostredkovateľov (ex skupina 630 CITI), najmä o dočasných opatreniach týkajúcich sa týchto činností (Ú. v. ES L 26, 1977, s. 14; Mim. vyd. 06/001, s. 46).

6 — Smernica 2002/92/ES Európskeho parlamentu a Rady z 9. decembra 2002 o sprostredkovaní poistenia (Ú. v. ES L 9, 2003, s. 3; Mim. vyd. 06/004, s. 330).

B – *Poľské právo*

7. Článok 43 ods. 1 bod 37 zákona o dani z tovarov a služieb (Ustawa o podatku od towarów i usług) z 11. marca 2004 (ďalej len „poľský zákon o DPH“) v znení, ktoré sa uplatní na skutkové okolnosti v prejednávanej veci, znie:

„Od dane sú oslobodené poisťovacie a zaisťovacie služby, sprostredkovateľské služby pri poskytovaní poisťovacích a zaisťovacích služieb, ako aj služby poistiteľa v rámci poistných zmlúv, ktoré uzatvára na cudzí účet, s výnimkou prevodu práv nadobudnutých v súvislosti s plnením poisťovacích a zaisťovacích zmlúv.“

8. Článok 43 ods. 13 poľského zákona o DPH dopĺňa:

„Oslobodenie od dane platí aj pre poskytovanie služby, ktorá je súčasťou služby uvedenej v odseku 1 bode 7 a bodoch 37 až 41, ktorá predstavuje samostatný celok, a ktorá je charakteristická a neodmysliteľná pre poskytnutie služby oslobodenej od dane podľa odseku 1 bodu 7 a bodov 37 až 41.“

II – **Spor vo veci samej a konanie pred Súdnym dvorom**

9. Spor vo veci samej sa týka otázky, v akom rozsahu je činnosť poľskej spoločnosti Aspiro SA (ďalej len „Aspiro“) oslobodená od dane z pridanej hodnoty. Aspiro poskytuje poisťovateľovi služby, ktoré spočívajú v rozsiahlej likvidácii škôd z poistných udalostí. Vo vzťahu k poisteným osobám pritom koná v mene a na účet poisťovateľa.

10. V konkrétnom prípade prijíma Aspiro hlásenia o škodových udalostiach a vyhotoví o nich správu. Kontaktuje poistené osoby, s ktorými sama nie je v zmluvnom vzťahu a prípadne vyhotoví posudky a zápisy o škodovej udalosti. Po preskúmaní zhromaždených podkladov pristúpi k likvidácii škodovej udalosti a rozhodne o žiadostiach. Aspiro okrem toho uskutočňuje regresné konania a rozhoduje o sťažnostiach proti likvidácii škody. V súvislosti s týmito činnosťami vykonáva Aspiro rôzne iné činnosti administratívnej a technickej povahy.

11. Poľská daňová správa zastávala názor, že oslobodenie od dane z pridanej hodnoty možno uplatniť len na preskúmanie žiadostí o likvidáciu škody a jej vykonanie. Naopak všetky ostatné činnosti nie sú charakteristické pre činnosť poisťovne, a preto sa na ne nevzťahuje oslobodenie podľa článku 43 ods. 13 poľského zákona o DPH.

12. Podľa názoru Naczelny Sąd Administracyjny (Najvyšší správny súd), ktorý koná v spore vo veci samej, považuje v tomto spore právo Únie za nevyhnutné pre rozhodnutie v spore a Súdnemu dvoru 2. februára 2015 predložil podľa článku 267 ZFEÚ návrh na začatie prejudiciálneho konania o tejto otázke:

„Má sa článok 135 ods. 1 písm. a) smernice o DPH vykladať v tom zmysle, že na také služby, o aké ide v prejednávanej veci, ktoré pre poisťovňu poskytuje tretia osoba v mene a na účet poistiteľa, pričom medzi treťou osobou a poistenou osobou neexistuje právny vzťah, sa vzťahuje oslobodenie uvedené v tomto ustanovení?“

13. V konaní pred Súdnym dvorom predložili svoje písomné pripomienky Aspiro, Poľská republika, Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska, ako aj Európska komisia. Na ústnom pojednávaní 2. decembra 2015 sa zúčastnili Aspiro, poľská daňová správa, Poľská republika a Komisia.

III – **Právne posúdenie**

14. Svojou otázkou sa vnútroštátny súd v zásade snaží zistiť, či sa likvidácia škodovej udalosti, ktorú v mene a na účet poistiteľa vykoná tretia osoba, ktorá vo vzťahu k poisteným osobám nie je v zmluvnom vzťahu, má oslobodiť od dane z pridanej hodnoty podľa článku 135 ods. 1 písm. a) smernice o DPH.

A – *O prípustnosti*

15. Aspiro predovšetkým spochybňuje prípustnosť návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

16. Konanie vo veci samej sa týka výkladu vnútroštátnych ustanovení upravujúcich oslobodenie od dane z pridanej hodnoty, ktorého podmienky sú v jej prípade splnené. Smernicu o DPH teda nemožno uplatniť v jej neprospech, pretože povinnosť eurokonformného výkladu vnútroštátneho práva v súlade s touto smernicou nemôže slúžiť ako základ pre výklad *contra legem*. Vzhľadom na túto skutočnosti nie je výklad článku 135 ods. 1 písm. a) smernice o DPH pre rozhodnutie v konaní vo veci samej relevantný.

17. Je síce pravda, že pre prípustnosť návrhu na začatie prejudiciálneho konania sa podľa článku 267 ZFEÚ vyžaduje, aby bol nevyhnutný pre vydanie rozhodnutia v spore. Rozhodujúce je však v tomto ohľade posúdenie vnútroštátneho súdu,[7] ktoré Súdny dvor v zásade, okrem prípadu, keď ide o zjavné pochybenia,[8] nepreskúmava.

18. O takéto pochybenia v tejto veci nejde. Konanie vo veci samej sa týka oslobodenia od dane z pridanej hodnoty v prípade služby súvisiacej s poistením. Táto oblasť patrí do pôsobnosti článku 135 ods. 1 písm. a) smernice o DPH. Vnútroštátny súd je pritom povinný na základe práva Únie vykladať vnútroštátne právo v súlade so smernicou.[9] Nezdá sa, že by znenie príslušných poľských právnych predpisov bránilo takémuto výkladu. Predovšetkým článok 43 ods. 13 poľského zákona o DPH sporný v konaní vo veci samej výslovne neoslobodzuje od dane také služby, ako poskytuje Aspiro. Tento právny predpis uvádza len abstraktné podmienky vyžadujúce ďalší výklad, ktoré nepochybne umožňujú zohľadnenie požiadaviek práva Únie.

19. Prejudiciálna otázka je tak prípustná.

B – *O odpovedi na prejudiciálnu otázku*

20. Služby, aké poskytuje Aspiro, sú podľa článku 135 ods. 1 písm. a) smernice o DPH oslobodené od dane, ak ide o poisťovacie a zaisťovacie transakcie (časť 1) alebo o súvisiace služby poskytované poisťovacími maklérmi alebo poisťovacími agentmi (časť 2).

7 — Pozri rozsudky Asociación Española de Banca Privada a i. (C-67/91, EU:C:1992:330, bod 25), Aprile (C-125/94, EU:C:1995:309, bod 16), PreussenElektra (C-379/98, EU:C:2001:160, bod 38), Elshani (C-459/07, EU:C:2009:224, bod 40), ako aj Križan a. i. (C-416/10, EU:C:2013:8, bod 53).

8 — Pozri tiež rozsudky Bosman (C-415/93, EU:C:1995:463, bod 61), PreussenElektra (C-379/98, EU:C:2001:160, bod 39), Omega (C-36/02, EU:C:2004:614, bod 20) a Balázs (C-251/14, EU:C:2015:687, bod 26).

9 — Pozri rozsudky von Colson a Kamann (14/83, EU:C:1984:153, bod 26), Pfeiffer a i. (C-397/01 až C-403/01, EU:C:2004:584, bod 113), ako aj Indėlių ir investicijų draudimas a Nemaniūnas (C-671/13, EU:C:2015:418, bod 56).

1. Poisťovacie a zaisťovacie transakcie

21. Normotvorca Únie pojem poisťovacie transakcie v zmysle článku 135 ods. 1 písm. a) smernice o DPH nedefinoval a ani neodkázal na vnútroštátne právo. Tomuto pojmu je potrebné prisúdiť autonómny význam v zmysle práva Únie. [10]

22. Podstata poisťovacej transakcie spočíva podľa ustálenej judikatúry v tom, že poistiteľ sa zaviaže, že poistenej osobe v prípade, ak dôjde k vzniku rizikovej udalosti zabezpečenej poistením, poskytne ako protihodnotu za skôr zaplatené poplatky plnenie dohodnuté pri uzavretí zmluvy. [11] Tento pojem zahrnuje aj poskytnutie poistnej ochrany prostredníctvom zdaniteľnej osoby, ktorá sama nie je poistiteľom, ale svojim zákazníkom sprostredkuje takúto ochranu prostredníctvom využívania plnení poistiteľa. [12] Inými slovami, rozhodujúce je prevzatie rizika za odplatu. Podmienkou takéhoto prevzatia rizika je zmluvný vzťah medzi poskytovateľom poistných služieb a poistenou osobou. [13]

23. V prejednávanej veci tieto podmienky nie sú splnené. Jednak Aspiro poisteným osobám neposkytuje poistnú ochranu tým, že by sa sama zaviazala zabezpečiť riziká, a jednak tento podnik nie je s poistenými osobami v zmluvnom vzťahu.

24. Na rozdiel od tvrdení niektorých účastníkov konania nemožno oslobodenie od dane priznať tiež z toho dôvodu, že služba, ktorú Aspiro poskytuje v prvom rade tvorí „z celkového pohľadu samostatný súbor“, ktorý po druhé spĺňa „osobitné a podstatné funkcie“ poisťovacích transakcií oslobodených v zmysle článku 135 ods. 1 písm. a) smernice o DPH.

25. Za týchto podmienok síce tak, ako Súdny dvor opakovane rozhodol v oblasti niektorých oslobodení od dane týkajúcich sa finančných služieb podľa článku 135 ods. 1 smernice o DPH, môžu byť od dane oslobodené aj jednotlivé časti oslobodeného plnenia. [14] Uvedené je však podmienené tým, že toto oslobodené plnenie je vôbec možné v zmysle skutočností požadovaných pre oslobodenie rozdeliť na jednotlivé služby. [15]

26. O takýto prípad však pri poisťovacích transakciách nejde. Ustanovenie článku 135 ods. 1 písm. a) smernice o DPH sa totiž vo všeobecnosti neuplatňuje na transakcie na *poistnom trhu* [16] alebo na *správu poistení* [17], ale v zmysle svojho znenia sa týka len poisťovacích transakcií vo vlastnom význame slova tak, ako opakovane konštatoval Súdny dvor. [18] Prevzatie rizika, ktoré v zmysle judikatúry predstavuje výlučne takáto poisťovacia transakcia, nie je možné rozdeliť na jednotlivé služby.

10 — Rozsudky CPP (C-349/96, EU:C:1999:93, bod 15), Taksatorringen (C-8/01, EU:C:2003:621, bod 37), Komisia/Grécko (C-13/06, EU:C:2006:765, bod 9), BGŻ Leasing (C-224/11, EU:C:2013:15, bod 56), ako aj Mapfre asistencia a Mapfre warranty (C-584/13, EU:C:2015:488, bod 27).

11 — Rozsudky CPP (C-349/96, EU:C:1999:93, bod 17), Taksatorringen (C-8/01, EU:C:2003:621, bod 39), Komisia/Grécko (C-13/06, EU:C:2006:765, bod 10), Swiss Re Germany Holding (C-242/08, EU:C:2009:647, bod 34), BGŻ Leasing (C-224/11, EU:C:2013:15, bod 58), ako aj Mapfre asistencia a Mapfre warranty (C-584/13, EU:C:2015:488, bod 28).

12 — Rozsudky CPP (C-349/96, EU:C:1999:93, bod 22), BGŻ Leasing (C-224/11, EU:C:2013:15,bod 59), ako aj Mapfre asistencia a Mapfre warranty (C-584/13, EU:C:2015:488, bod 30).

13 — Rozsudky Skandia (C-240/99, EU:C:2001:140, bod 41), Taksatorringen (C-8/01, EU:C:2003:621, bod 41), Arthur Andersen (C-472/03, EU:C:2005:135, bod 22), BGŻ Leasing (C-224/11, EU:C:2013:15, bod 58), ako aj Mapfre asistencia a Mapfre warranty (C-584/13, EU:C:2015:488, bod 29).

14 — Rozsudky SDC (C-2/95, EU:C:1997:278, bod 66), CSC Financial Services (C-235/00, EU:C:2001:696, body 25 až 27) a Nordea Pankki Suomi (C-350/10, EU:C:2011:532, bod 24) k súčasnému článku 135 ods. 1 písm. d) a f) s ohľadom na bankové prevody a transakcie súvisiace s akciami; rozsudky Urteile Abbey National (C-169/04, EU:C:2006:289, bod 70) a GfBk (C-275/11, EU:C:2013:141, bod 21) k súčasnému článku 135 ods. 1 písm. g) s ohľadom na spravovanie podielových fondov; rozsudok Ludwig (C-453/05, EU:C:2007:369, bod 36) k súčasnému článku 135 ods. 1 písm. b) smernice o DPH s ohľadom na sprostredkovanie úverov.

15 — Rozsudok SDC (C-2/95, EU:C:1997:278, bod 64), CSC Financial Services (C-235/00, EU:C:2001:696, bod 23), Abbey National (C-169/04, EU:C:2006:289, bod 67) a Ludwig (C-453/05, EU:C:2007:369, bod 34).

16 — V tejto súvislosti pozri znenie oslobodenia od dane podľa článku 135 ods. 1 písm. d) smernice o DPH.

17 — V tejto súvislosti pozri znenie oslobodenia od dane podľa článku 135 ods. 1 písm. g) smernice o DPH.

18 — Rozsudky Skandia (C-240/99, EU:C:2001:140, bod 36) a Taksatorringen (C-8/01, EU:C:2003:621, bod 43).

27. Návrh smernice predložený Komisiou, ktorý by bolo možné vykladať v tom zmysle, že jeho cieľom bolo len objasniť, že zásady vytvorené Súdnym dvorom v oblasti daňového zaobchádzania s prenesenými činnosťami v oblasti finančných služieb sa uplatnia aj na poisťovacie transakcie,[19] nemá v tejto súvislosti význam. Keďže ho Rada neprijala, nenadobudol právne účinky a teda, rovnako ako názor, ktorý Komisia vyslovila v tomto návrhu, nie je relevantný pre výklad platného práva.

28. Iné závery nemožno napokon vyvodiť ani zo zásady daňovej neutrality, v zmysle ktorej sa s podobnými tovarmi alebo službami z hľadiska dane z pridanej hodnoty nesmie zaobchádzať odlišne.[20] Aspiro na túto zásadu poukazuje s cieľom dosiahnuť, aby sa uvedená judikatúra Súdneho dvora k otázke prenesených častí niektorej z finančných služieb oslobodených od dane uplatnila aj na oslobodenie od dane poisťovacích transakcií. Ako však už Súdny dvor niekoľkokrát objasnil, táto zásada neumožňuje rozšírenie daňového oslobodenia bez toho, aby vychádzalo z jednoznačného ustanovenia smernice.[21]

29. Služby, ktoré Aspiro poskytuje, teda nepatria pod pojem poisťovacie transakcie v zmysle článku 135 ods. 1 písm. a) smernice o DPH. V tomto ohľade nejde ani o zaisťovaciu transakciu, keďže takáto transakcia predstavuje len osobitný typ poisťovacej transakcie, na ktorej sa zúčastňujú dvaja poistitelia.[22]

2. Súvisiace služby

30. Ostáva preto objasniť, či je činnosť Aspiro oslobodená od dane z dôvodu, že ide o služby, ktoré súvisia s poisťovacími transakciami a poskytujú ich poisťovací makléri alebo poisťovací agenti.

a) Služby súvisiace s poisťovacími transakciami

31. Podľa článku 135 ods. 1 písm. a) smernice o DPH sú od dane oslobodené len „služby súvisiace“ s poisťovacími transakciami a zaisťovacími transakciami. Toto slovné spojenie možno v zmysle jeho znenia chápať široko a v zásade môže zahŕňať všetky služby, ktoré súvisia s poistením.[23] V prípade činnosti spočívajúcej v likvidácii škôd zo škodových udalostí takáto súvislosť nepochybne existuje.

b) Služby poskytované poisťovacími maklérmi a poisťovacími agentmi

32. Spornú službu však okrem toho musia poskytovať poisťovací makléri alebo poisťovací agenti v zmysle článku 135 ods. 1 písm. a) smernice o DPH.

33. Vnútroštátny súd síce v návrhu na začatie prejudiciálneho konania výslovne konštatoval, že Aspiro nie je ani poisťovacím maklérom ani poisťovacím agentom. V konaní pred Súdnym dvorom však predovšetkým Spojené kráľovstvo správne uviedlo, že existujú pochybnosti, či je právne posúdenie vnútroštátneho súdu správne.

19 — Návrh smernice Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2006/112/ES o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty, pokiaľ ide o zaobchádzanie s poisťovacími a finančnými službami [KOM (2007) 747 v konečnom znení]; v zmysle ktorého sa článok 135 smernice o DPH má doplniť o odsek 1a s týmto znením:: „1a. Oslobodenie od dane ustanovené v ods. 1 písm. a) až e) sa vzťahuje na dodanie akéhokoľvek skladobného prvku poisťovacej alebo finančnej služby, ktorý tvorí individualizovaný celok a má špecifický a podstatný charakter služby oslobodenej od dane.“

20 — Pozri okrem iného rozsudky Linneweber a Akritidis (C-453/02 a C-462/02, EU:C:2005:92, bod 24), Rank Group (C-259/10 a C-260/10, EU:C:2011:719, bod 32), ako aj Zimmermann (C-174/11, EU:C:2012:716, bod 48).

21 — Rozsudky Deutsche Bank (C-44/11, EU:C:2012:484, bod 45) a Zimmermann (C-174/11, EU:C:2012:716, bod 50); k pôsobnosti znížených daňových sadzieb pozri tiež rozsudky Komisia/Francúzsko (C-479/13, EU:C:2015:141, bod 43) a Kommisia/Luxemburg (C-502/13, EU:C:2015:143, bod 51).

22 — Rozsudok Swiss Re Germany Holding (C-242/08, EU:C:2009:647, bod 38).

23 — Pozri tiež návrhy generálneho advokáta Fennelly vo veci CPP (C-349/96, EU:C:1998:281, bod 31) a generálneho advokáta Poiares Maduro vo veci Arthur Andersen (C-472/03, EU:C:2005:8, bod 20).

34. Podľa judikatúry Súdneho dvora je totiž pre priznanie postavenia poisťovacieho makléra alebo poisťovacieho agenta rozhodujúci *obsah* vykonávanej činnosti a nie formálna pozícia zdaniteľnej osoby.[24] V prejednávanej veci teda treba tiež preskúmať, či služby poskytované Aspiro v oblasti likvidácie škôd zodpovedajú na základe svojho obsahu činnosti poisťovacieho makléra alebo poisťovacieho agenta v zmysle článku 135 písm. a) smernice o DPH.

i) Vzťah s poistiteľom a poistenými osobami

35. Podľa judikatúry musí byť poskytovateľ služby v prvom rade „vo vzťahu“ jednak s jedným alebo v prípade poisťovacieho makléra[25] s viacerými poistiteľmi, ako aj poistenými osobami.[26]

36. V prípade Aspiro ide o takúto situáciu, pretože je v právnom vzťahu s poistiteľom a tiež udržiava faktický vzťah s poistenými osobami, najmä v rámci likvidácie ich škôd. Takýto len faktický vzťah, ktorý obvykle existuje aj medzi poisťovacím agentom a poistenými osobami, v tomto ohľade postačuje.

ii) Výkon hlavnej činnosti poisťovacieho makléra alebo poisťovacieho agenta

37. Okrem toho musí poskytovateľ služieb, ktoré súvisia s poisťovacími transakciami, vykonávať prinajmenšom hlavnú činnosť poisťovacieho makléra resp. poisťovacieho agenta. Súdny dvor sa v tejto súvislosti v rozsudku Arthur Andersen odvoláva predovšetkým na „podstatné znaky“ takejto činnosti, za ktoré sa považuje vyhľadávanie zákazníkov a ich následné predstavenie poistiteľovi na účely uzatvorenia poistných zmlúv.[27] V tomto totiž spočíva samotná činnosť poisťovacieho makléra resp. poisťovacieho agenta.

38. Iba taký výklad, v zmysle ktorého sa pre oslobodenie od dane v prípade druhej možnosti podľa článku 135 ods. 1 písm. a) smernice o DPH vyžaduje činnosť pri uzatváraní poistných zmlúv, zodpovedá požiadavke úzkeho výkladu v spojení s cieľom tohto oslobodenia od dane potvrdenej aj ustálenou judikatúrou.[28]

39. Ani samotná smernica, ani prípravné práce k zákonu však neumožňujú jasne rozoznať účel oslobodenia.[29] Súdny dvor však konštatoval vzťah medzi oslobodením od dane podľa článku 135 ods. 1 písm. a) a článkom 401 smernice o DPH. Toto ustanovenie naďalej umožňuje členským štátom zachovať „dane z poistných zmlúv“. Oslobodenie od dane poisťovacích transakcií a súvisiacich služieb poisťovacích maklérov a poisťovacích agentov má preto v týchto prípadoch zabrániť dvojitému zdaneniu, ktoré by zaťažovalo konečného spotrebiteľa.[30]

40. Tento cieľ sa s ohľadom na požiadavku úzkeho výkladu uspokojivo dosiahne vtedy, keď sa oslobodia služby, ktoré bezprostredne súvisia s uzatváraním poistných zmlúv. Iba zdanenie takejto činnosti by sa totiž koncového spotrebiteľa priamo dotklo v podobe dane z pridanej hodnoty.

24 — Rozsudky Arthur Andersen (C-472/03, EU:C:2005:135, bod 32) a J.C.M. Beheer (C-124/07, EU:C:2008:196, body 17 a 18).

25 — Rozsudok Arthur Andersen (C-472/03, EU:C:2005:135, bod 29).

26 — Rozsudky Taksatorringen (C-8/01, EU:C:2003:621, bod 44), Arthur Andersen (C-472/03, EU:C:2005:135, bod 33) a J.C.M. Beheer (C-124/07, EU:C:2008:196, bod 20).

27 — Rozsudok Arthur Andersen (C-472/03, EU:C:2005:135, bod 36) k poisťovacím agentom; v tejto súvislosti pozri rozsudok Taksatorringen (C-8/01, EU:C:2003:621, bod 45) k poisťovacím maklérom.

28 — Okrem iného pozri rozsudky Stichting Uitvoering Financiële Acties (348/87, EU:C:1989:246, bod 13), Cimber Air (C-382/02, EU:C:2004:534, bod 25), PFC Clinic (C-91/12, EU:C:2013:198, bod 23) a De Fruytier (C-334/14, EU:C:2015:437, bod 18).

29 — V tejto súvislosti pozri návrhy generálneho advokáta Poiares Maduro vo veci Arthur Andersen (C-472/03, EU:C:2005:8, bod 13) a generálneho advokáta Jääskinen vo veci Skandinaviska Enskilda Banken (C-540/09, EU:C:2010:788, bod 22).

30 — Rozsudky CPP (C-349/96, EU:C:1999:93, bod 23) a BGŻ Leasing (C-224/11, EU:C:2013:15, bod 67).

41. Ak však poistiteľ tak, ako v prejednávanej veci, prenesie iba časť svojich úloh, ktoré mu prináležia v rámci existujúceho poistenia na tretiu osobu, daň z pridanej hodnoty, ktorá je s tým spojená, sa uplatní len na poistiteľa. Len samotné prenesenie činnosti poistiteľa preto Súdny dvor aj v rozsudku Arthur Andersen neposúdil ako činnosť, ktorú možno považovať za činnosť poisťovacieho agenta. [31]

42. Podľa judikatúry však možno oslobodenie od dane priznať aj činnostiam poisťovacích maklérov alebo poisťovacích agentov, ktoré prekračujú hranice jednoduchej snahy o uzatvorenie poistnej zmluvy. Táto judikatúra však požaduje, aby súviseli s hlavnou činnosťou makléra alebo agenta, teda s vyhľadávaním zákazníkov a ich následným predstavením poistiteľovi. [32]

43. Túto požiadavku však činnosť Aspiro v prejednávanej veci nespĺňa. Zaoberá sa výlučne likvidáciou škôd, avšak nevykonáva činnosť, ktorá by smerovala k uzatváraniu poistných zmlúv.

44. Na základe uvedeného možno vysloviť záver, že činnosť, ktorú Aspiro vykonáva, nie je ani činnosťou poisťovacieho makléra, ani činnosťou poisťovacieho agenta v zmysle článku 135 ods. 1 písm. a) smernice o DPH, pretože Aspiro nevykonáva hlavnú činnosť týchto osôb.

iii) Smernice o voľnom pohybe sprostredkovateľov poistenia

45. K opačnému záveru nemožno dospieť ani na základe smerníc, ktoré sa týkajú voľného pohybu sprostredkovateľov poistenia, a ktoré Spojené kráľovstvo uviedlo ako dôkaz, že likvidácia škôd z poistných udalostí patrí k charakteristickým činnostiam poisťovacích maklérov a poisťovacích agentov. V tomto ohľade poukazuje Spojené kráľovstvo najmä na charakteristiku činností uvedených v článku 2 ods. 1 smernice 77/92 a v článku 2 bode 3 smernice 2002/92.

46. Netreba pri tom skúmať, či má popis činností v jednotlivých smerniciach skutočne podstatný význam pre výklad pojmov poisťovací maklér a poisťovací agent v zmysle článku 135 ods. 1 písm. a) smernice o DPH. Aj napriek tomu, že sa Súdny dvor v niektorých rozhodnutiach už v rámci doplnenia odvolal na smernicu 77/92, [33] treba zohľadniť, že uvedené smernice majú za cieľ zabezpečiť voľný pohyb sprostredkovateľov poistenia, [34] kým v prejednávanej veci má posudzované oslobodenie od dane, ako už bolo uvedené, [35] slúžiť iným cieľom. V prípade podobných skutkových okolností preto Súdny dvor napríklad odmietol relevantnosť smernice o uľahčení voľného pohybu lekárov pre oslobodenia od dane z pridanej hodnoty. [36]

47. V každom prípade zo smernice 77/92 a nasledujúcej smernice 2002/92 nemožno vyvodiť to, čo spochybňuje záver, podľa ktorého výhradná likvidácia škôd nie je činnosťou poisťovacieho makléra alebo poisťovacieho agenta v zmysle článku 135 ods. 1 písm. a) smernice o DPH.

31 — Rozsudok Arthur Andersen (C-472/03, EU:C:2005:135, bod 38).

32 — Rozsudok J.C.M. Beheer (C-124/07, EU:C:2008:196, bod 18).

33 — Rozsudok Taksatorringen (C-8/01, EU:C:2003:621, bod 45), Arthur Andersen (C-472/03, EU:C:2005:135, bod 31) a J.C.M. Beheer (C-124/07, EU:C:2008:196, bod 19).

34 — Aktuálny návrh Komisie [COM(2012) 360 final] o zmene smernice 2002/92, ktorý zahrnuje aj podstatné rozšírenie pojmu „sprostredkovanie poistenia“, má naopak za cieľ posilnenie ochrany spotrebiteľa (pozri odôvodnenie 9, ako aj článok 2 bod 3 smernice v znení návrhu Komisie).

35 — Pozri bod 39 vyššie.

36 — Rozsudok Unterpertinger (C-212/01, EU:C:2003:625, bod 37).

48. V rámci popisu pracovnej náplne poisťovacích maklérov a poisťovacích agentov v smernici 77/92 a vo výpočte podstatných znakov pojmu „sprostredkovanie poistenia“ v smernici 2002/92 sa však uvádza pojem *spolupôsobenie* pri spravovaní poistných zmlúv v prípade škodovej udalosti, a teda spolupôsobenie pri likvidácii škody.[37] Tým však dochádza k odvolaniu sa len na podpornú činnosť, ktorá sa navyše vzťahuje iba na tie poistné zmluvy, ktoré boli uzatvorené za účasti osôb vykonávajúcich takúto pracovnú činnosť.

49. Od vyššie uvedeného treba odlišovať rozsiahle vykonanie likvidácie škody pre poistiteľa, aké v prejednávanej veci zabezpečuje Aspiro. V tomto ohľade sa aj v článku 2 bode 3 treťom pododseku smernice 2002/92 výslovne stanovuje, že „profesionálna správa poistných udalostí poisťovne“ sa nepovažuje za sprostredkovanie poistenia v zmysle tejto smernice.

c) Predbežný záver

50. Z vyššie uvedeného teda v súhrne vyplýva, že likvidácia škôd z poistných udalostí, akú poskytuje Aspiro, nie je oslobodená od dane ani z titulu služieb súvisiacich s poisťovacími transakciami resp. zaisťovacími transakciami, ktoré poskytujú poisťovací makléri alebo poisťovací agenti podľa článku 135 ods. 1 písm. a) smernice o DPH.

3. Zásada daňovej neutrality

51. Napokon treba objasniť, že prijatý záver z celkového hľadiska neodporuje zásade daňovej neutrality, ktorá má v judikatúre Súdneho dvora rozhodujúci význam.

52. Z tejto zásady síce okrem iného vyplýva, že hospodárske subjekty musia mať možnosť zvoliť si spôsob organizácie, ktorý im z čisto ekonomického pohľadu vyhovuje najviac, bez toho, aby sa vystavili riziku, že ich transakcie budú vyňaté z oslobodenia od dane v zmysle článku 135 ods. 1 písm. a) smernice o DPH.[38] Táto možnosť zvoliť si spôsob organizácie poistiteľov by mohla byť spochybnená z dôvodu, že nemôžu riešenie škodových udalostí preniesť na iného podnikateľa bez toho, aby boli povinní zaplatiť dodatočnú daň z pridanej hodnoty. Táto povinnosť vyplýva z toho, že služby iného podnikateľa vzhľadom na uvedené nie sú podľa článku 135 ods. 1 písm. a) smernice o DPH oslobodené od dane z pridanej hodnoty a poistiteľ na základe oslobodenia od dane, ktoré sa vzťahuje na jeho vlastné transakcie v zmysle tohto ustanovenia, nemá v súvislosti so službami iného podnikateľa v zásade právo na odpočítanie dane podľa článku 168 písm. a) smernice o DPH.

53. Tieto dôsledky však len vyplývajú z okolnosti, že oslobodenie od dane priznané poistiteľovi, okrem poisťovacej činnosti mimo územia Únie,[39] neposkytuje právo na odpočítanie dane. Takéto vedomé rozhodnutie normotvorcu Únie obmedzuje ako také poistiteľovu slobodu zvoliť si spôsob organizácie. Každé využitie plnení poskytnutých treťou osobou sa vo všeobecnosti spája s povinnosťou poistiteľa zaplatiť daň z pridanej hodnoty. Ako už konštatoval generálny advokát Poiares Maduro, ide o dôsledok, ktorý je vlastný spoločnému systému dane z pridanej hodnoty.[40]

54. Z tohto hľadiska by odporovalo úmyslu normotvorcu, ak by sa každá prenesená činnosť poistiteľa mala zahrnúť do oslobodenia od dane, ktoré sa vzťahuje na poisťovacie transakcie. Uvedené by totiž platilo napríklad aj v prípade kancelárskych potrieb dodávaných treťou osobou poistiteľovi, keďže je pre spôsob jeho organizácie charakteristické nevyrábať vo svojom vlastnom podniku potrebné kancelárske potreby.

37 — Článok 2 ods. 1 písm. a) a b) smernice 77/92 a článok 2 bod 3 prvý pododsek smernice 2002/92.

38 — Rozsudok J.C.M. Beheer (C-124/07, EU:C:2008:196, bod 28).

39 — Pozri článok 169 písm. c) smernice o DPH.

40 — Návrhy generálneho advokáta Poiares Maduro vo veci Arthur Andersen (C-472/03, EU:C:2005:8, bod 39).

55. Slobodu zvoliť si spôsob organizácie zdaniteľnou osobou preto možno zohľadniť len do tej miery, v akej sa oslobodenie od dane uplatní aj na prenesenú činnosť. Uvedené zasa závisí od jej znenia, systematiky a cieľov. V prejednávanej veci však z posúdenia týchto znakov vyplynulo, že na samotné prenesenie vybavenia škodových udalostí na tretiu osobu, ktorá nevykonáva činnosť smerujúcu k uzatváraniu poistných zmlúv, sa nevzťahuje oslobodenie od dane podľa článku 135 ods. 1 písm. a) smernice o DPH.

IV – **Návrh**

56. Vzhľadom na uvedené úvahy navrhujem Súdnemu dvoru, aby na prejudiciálnu otázku, ktorú predložil Naczelny Sąd Administracyjny (Najvyšší správny súd), odpovedal takto:

Na likvidáciu škôd z poistných udalostí, ktorú v mene a na účet poistiteľa zabezpečuje tretia osoba, ktorá pritom nie je v zmluvnom vzťahu s poistenými osobami a jej činnosť nezahrnuje vyhľadávanie zákazníkov a ich následné predstavenie poistiteľovi na účely uzatvorenia poistných zmlúv, sa nevzťahuje oslobodenie od dane podľa článku 135 ods. 1 písm. a) smernice 2006/112/ES z 28. novembra 2006.